

1

Sel arvutipildil on kujutatud Tenochtitlani linna keset Texcoco järve, nii nagu see XVI sajandi algul võis välja näha. **Mis nime see linn tänapäeval kannab?**

2

USA riigisekretär Madeleine Albright kinkis oma 2000. aasta visiidil selle maa riigipeale Michael Jordani autogrammiga korvpalli. Kuigi vahepeal on riigipea vahetunud, on ka uus mees ametis suur korvpallifänn. Oma privaatsaarel on ta võõrustanud lähimineviku korvpalliässa Dennis Rodmani, mängides seal koos sõpradega isegi näidismängu. Rodmani teatel on riigipea pisitütre nimeks Ju-ae. Kuna riigi siseelust on vähe kuulda, siis pole selge, kas Rodmani uskuda või mitte. **Kes on see korvpallisõbrast riigipea?** (nimi – 2 punkti, riik – 1 punkt)

3

Tsaar Nikolai II-l oli tavaks kõrgete väliskülalistega kohtuda merel Eesti ranniku lähedal. Pildiloleva valitsejaga kohtus ta Paldiski lähedal reidil koguni kaks korda – juulis 1902 ja juunis 1912. **Kellega on tegemist?** (nimi – 2 punkti, riik – 1 punkt).

4

Nimetage ainus minister Eestis alates 1991, kes on pidanud kolme erinevat ministriametit – olgugi et ta sel kolmapäeval sai alles 37-aastaseks. Üht neist peab ta tänagi. Ta on pärit lisakust, lõpetanud Tartu Ülikooli juristina ja alustanud poliitikas Nõmme linnaosavanema ametis.

5

Mis riigis on käibel maailma kõige “väärtuslikum” raha? 1 dinaari eest saab tervelt 2,6 eurot. Meenutame, et 1 Läti lati eest sai eurosid kõigest 1,4.

6

See ühe Euroopa riigi kuningasuguvõsa pärineb Napoleoni väejuhist Jean-Baptiste'st, kes määrati kuningas Karl XIII kroonprintsiks 1810. aastal. Kuni 1905. aastani valitses see suguvõsa ka ühe teise tänapäevase Euroopa riigi territooriumit personaaluniooni kaudu. Personaaluniooni lõppemise järel 1905. a valis see teine riik endale oma kuninga. Praegune sellesse dünastiasse kuuluv kuningas on võimul olnud alates 1973. aastast. **Mis riiki kirjeldatud dünastia tänapäeval valitseb ja mis suguvõsaga on tegu?**

7

1977 jaanuaris kirjutasid ühe riigi 242 intellektuaali alla pöördumisele nimega „Charta 77“. Üleskutse oli suunatud inimõiguste rikkumise vastu nende kodumaal ja leidis avaldamist paljudes lääneriikide ajalehtedes, samuti Ameerika Hääles ja Raadio Vaba Euroopas. 1989. aasta lõpul toimus riigis „sametrevolutsioon“ ja presidendiks sai üks „Charta 77“ algatajaid. **Mis riik?**

8

Millises Euroopa riigis toimus veebruaris 2014 valitsuse vahetus – 64. korda alates vabariigi väljakuulutamisest 1946? Uus peaminister on riigi ajaloo noorim, tõsi – 4 aastat vanem kui uus Eesti peaminister. Pildil on kõrvuti uus ja eelmine peaminister.

9

Maailma vanima teadaoleva rahulepingu koopiat hoitakse ÜRO peakorteris New Yorgis. Selle sõlmisid aastal 1259 eKr Egiptuse vaarao Ramses II ja teise tollase suurvõimu valitseja Hattušili III. **Mis impeeriumiga Egiptus tollal sõdis?** Tegemist oli esimese indoeurooplaste riigiga ajaloos, mille asutasid tänase Türgi ja Süüria aladel IV või III aastatuhandel eKr sinna kusagilt Ukrainast rännanud hõimud. XII sajandil eKr suri impeerium tasapisi välja, Antiik-Kreekas ei teatud neist enam midagi, alles XIX sajandi lõpul avastati esimesed kivitahvlid nende kiilkirjaga. Kirja dešifreeris Bedřich Hrozný 1915. aastal.

10

Pildil on üks ajalooline, tänaseks hävinud ehitis. Ehitisega sama nime kannab bänd, keda kuulete. Loo nimeks on Pompeii, aga selles linnas sellist ehitist ei olnud. **Mis on hoone ja bändi ühine nimi?**

11

Millise rahva folklooris hirmutatakse lapsi, et kui nad üksinda mere äärde lähevad, tuleb kuri nõid Qalupalik ja viib nad ära? Nõid on rohelise naha ning pikkade juuste ja küüntega.

12

Mis looma kujutab see mänguasi? Tegemist on suguküpse isendiga, millele viitavad hambad looma alalõuas. Enne suguküpsust neil loomadel hambaid ei ole. Palume vastata liigi täpsusega. Ladina keeles on see *Physeter catodon* või *Physeter macrocephalus*.

13

Küsitav Eesti seeneuurija valiti 1999. aastal korraldatud Eesti 100 suurkuju sekka. Viidates oma hüüdnimele avaldas ta 2010. aastal oma mälestusteraamatu "Ühe seenevana elupäevad". **Kes?**

14

Ta kodustati Indias üle 7000 aasta tagasi. Paljude tõugude hulgast toome näiteks mõned neist, kes kannavad "geograafilisi" nimesid: Tirana, Yerevanian, Australorp, Naine Belge, Combattant de Liège, Peking, Hrvatica, Cubalaya, Alexandria, Gasconne, Lyonnaise, Augsburgi, Dresdner, Rheinländer, Punjab Brown, Sumatra, Burmese, Hollandse Kriel, Preta Lusitânica, Catalana, Appenzeller, Poltava, Sussex, California Gray, Iowa Blue, New Hampshire... **Kellest on jutt?**

15

Küsimine **ühe riigi nimelist järve**. Järv asub nelja riigi piiril: Niiger, Nigeeria, Kamerun ja see riik, millele järv on nime andnud. Järve pindala kõigub suurtes piirides, seda nii aastate kui aastaaegade lõikes. Viimase poolsajandi tendents tekitab muret: 1963. aasta 26000 km²-lt kahanes järv 2008. aastaks 2500 km²-ni.

16 Selle köögivilja maitseks parimaks varajaseks sordiks peetakse „Kohalikku sinist”. Tegelikult ei ole selle ei koor ega sisu (vähemasti mitte tavaolukorras) sinised. Koor on kuni poole juurviljani hoopis violetjas. Sügisestest sortidest on hinnatuim „Kõpu”. Välismaistest sortidest on levinumad vene päritolu „Krasnoselskaja”, läti „Õunkollane” ja rootslaste „Östgota II”. Teduslikult on tegemist kapsa ja ühe teise köögivilja ristandiga. **Mis köögivii?**

17 Ametliku info põhjal tulistas kroonprints Dipendra 1. juunil 2001 surnuks:

- oma isa - kuningas Birendra,
- oma ema - kuninganna Aishvarya;
- oma venna;
- oma õe;
- oma isa noorema venna prints Dhirendra
- mitu oma tädi
- lõpuks ka iseenda.

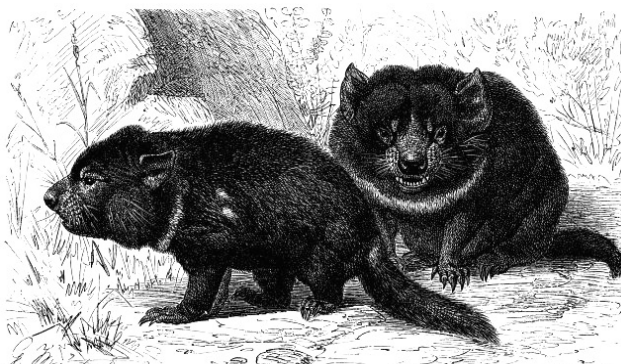
Mis riigis see aset leidis?

18 East Lansingi linnas asub ülikool ligi 50 000 õppijaga. Lõpetajate hulgas on 19 Nobeli preemia laureaati. Ülikooli jalgpallistaadion on suurimaid maailmas (75 005 kohta), sinna mahub rohkem pealtvaatajaid, kui East Lansingis on elanikke. Ülikooli spordivõistkonnad kannavad nime *Spartans* (spartalased). Naaberlinn Lansing on ühe USA osariigi pealinnaks ja ülikool kannab sellesama osariigi nime. **Mis ülikool?**

19

Seda tegelast nimega Taz iseloomustab eelkõige täitmatu isu ja võime kõike närida. Sel pildil on Taz alles beebi. Tema prototüübiks on üks loomake. **Mis loom?**

20 Mis nime all on tuntuks lauldud see lugu eesti keeles ja mis ansambli poolt? Kuuldav lugu kannab nimeks „Raising My Family”, esitajaks on Lõuna-Aafrika laulja Steve Kekana.

21

Millise arvutifirma logo näete? Firma asutati Iirimaa 1979 Shugart Technology nime all. Firma põhiline laiatarbetoode alates 2012. aastast kannab nime ja indeksit *Barracuda 7200.14*.

22

2012. aasta Londoni olümpial jäid USA meessportlased ühel alal, kus olümpiaajaloo jooksul on võidetud 108 medalit (sealhulgas 48 kuldset), esmakordselt medalita. See-eest võistlesid sel spordialal esmakordselt naised ning 17-aastane Claressa Shields päästis kuldmedaliga USA au. **Millise USA-le palju kuulsust toonud spordialaga on tegemist?**

23

Lamborghini Sesto Elemento on kahekohtaline sportauto, mida valmistatakse ainult 20 tükki. Auto teeb eriliseks materjal, millest on valmistatud tema kere. Õige vastuse tuletamisele aitab kindlasti kaasa ka auto nimi. **Millest on kere valmistatud?**

24

2006. aasta oli Eesti noorkergejõustiklastele üliedukas – Pekingis peetud juunioride MM-il saavutati 4 kulda. Paraku pole ükski toonastest kullaomanikest täiskasvanute seas loodetud edu saavutanud – ja tippkergejõustikus on neist jätkamas vaid üks. See Saaremaalt pärit sprinter tuli 2006 200 meetri jooksu maailmameistriks juunioride seas, lisaks kuuluvad talle Eesti rekordid nii 100, 200 kui ka 400 m jooksudes. **Kes?**

25

Alanud F1 vormelihoajaal on rajal kolm uustulnukat, nad kõik on riikidest, kel F1-s erilist minevikku pole olnud. Kaks neist on venelane Daniil Kvjat ja rootslane Marcus Ericsson, küsime aga kolmandat, kelle isa oli samuti F1 sõitja (aastail 1995-98) ning kes avaetapi teise kohaga kohe 19-kordistas oma kodumaa poolt F1-s kogutud punktisumma (seni parim tulemus ta kodumaale oli ta isa 6. koht ja 1 punkt 1998 Kanadas). **Mis mees ja mis maalt?**

26 Pildil on Kevin Systrom ja Mike Krieger. **Mille** loomisega nad tuntuks said?

27 Suure tagasilöögi tuumaenergia tulevikule andis 2011. aastal Jaapanit tabanud maavärin, mis lõi rivist välja Honshu saare keskosas asuva elektrijaama. Õigemini on tegemist kahest samanimelisest tuumajaamast koosneva kompleksiga, kus töökorrast läks välja esimene jaam. Teine elektrijaam töötab tõrgeteta edasi, ent esimene pole normaalset tööd taastanud tänaseni. **Mis nimega tuntakse seda tuumajaama?**

28 **Milline tuntud sporditarvete tootja** (asutatud 1895. aastal) vahetas hiljuti välja oma senise logo uue vastu? Seda tehti, et firma saaks tippsportlaste asemel keskenduda igas suuruses ja kujuga spordiharrastajatele. Aastail 1895-1986 koosnes firma logo lihtsalt firma nimest ja selle taga Briti lipust. Seejärel loodi logo, mis kasutas lipu värve ja oli ka muidu lipust mõnevõrra inspireeritud.

29 Sügisel algavatel 2016. aasta jalgpalli EM-i valikmängudel on üks uustulnukas. Ka Eesti on selle rahvuskoondisega kohtunud. **Mis meeskond** (keda poliitilistel põhjustel ei loosita Hispaaniaiga samasse alagruppi)?

30 Kuuldav biitlite lugu kõlas Londoni OM avatseremoonial 27. juulil 2012, esitajaks mõistagi mitte *The Beatles*, vaid bänd, keda küsime. Vihjeks niipalju, et mullu sügisel ilmus nende viies album lihtsa pealkirjaga "AM". **Mis bänd?**

31 Bloomsday'd tähistatakse igal aastal 16. juunil. Sel päeval koguneb ühes linnas rahvas ja kulgeb taas marsruudil, mida mööda kõndis kirjanduskangelane Leopold Bloom – James Joyce'i romaani "Ulysses" peategelane. **Mis linnas romaani tegevus toimub?**

32

Kes on see näitleja? Sündinud 1983 Ukrainas Tšernovtšõ linnas, kolis ta koos perega 1991 Los Angelesi ja alustas 10-aastasena näitlejateed. Tema üks tuntumaid rolle on Must Luik samanimelises 2010. aasta filmis.

33

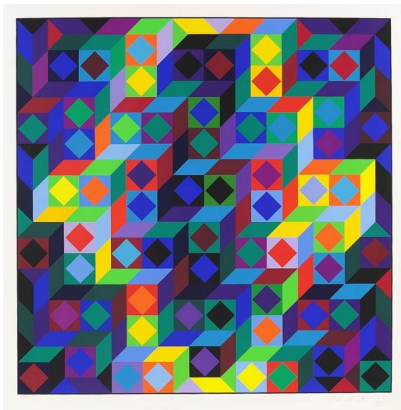
Kes on pildil? Palume nii näitleja kui tegelaskuju nime.

34

1919. aastal asutati Saksamaal Weimari linnas kunstikool, mille nimi on saanud uue, funktsionalistliku arhitektuuri sümboliks. Stiilinäiteks olgu üks villa Brnos. Kool kolis peatselt Dessause ja hiljem Berliini, kuid 1933 pandi kinni. Kooli nimi elab edasi 1960 asutatud kaubandusettevõtte nimes, mis juba mõni aasta tegutseb edukalt ka Eestis. Firma logol kujutatud kolm majakest paraku küll funktsionalismiga ei seostu. **Nimetage see kool (või samanimeline firma).**

35

Näete XX sajandi kahe olulise kunstivoolu esindajate Victor Vasarely ja Tom Wesselmanni maale. Ühe voolu nime saab teisest, kui nimele lisada P-tähe, seda nii eesti kui inglise keeles. **Nimetage need kaks kunstivoolu, ükskõik kummas keeles.**

- 36 Pildil kujutatud noormees (eluaastad 1537-1553) on üheks kahest peategelasest 1881. aastal ilmunud romaanis, mille autorit ja pealkirja me küsime. Seda lugu on korduvalt etendatud ka laval, „Estonia“ mängukavas on praegu Priit Pajusaare ja Apo Ilvese ooper. **Nimetage romaani autor ja pealkiri.**

- 37 Eelmisel neljapäeval jagati Eesti teatri 2013. aasta preemiaid. Parima naispeaosa eest sai Ivo Lille klaaskuuli pildilolev näitleja. Aastail 2000-2005 mängis ta suuri rolle Vanemuises Mati Undi lavastustes, pärast maestro surma asus Tallinna ja mängib tänaseni Draamateatris. **Kes?**

- 38 Tänavu ilmus Eesti ühe loetavama kirjaniku 28. romaan, mis jutustab Oapõllu väiketalus Hiiumaal üksinda elavast Ernast. Raamat oli peaaegu valmis, aga pealkiri puudus. Lõpuks sattus kirjanik kuulama Põhja-Tallinna lugu „Meil on aega veel“, romaani pealkirjaks saigi „Veel on aega“. **Kes on see 81-aastane kirjanik?**

- 39 Mustvalgete filmide ajastu on jäänud küll aastakümnete taha, ent ometigi küsime, **milline oli seni viimane mustvalge linat eos**, mis pälvinud Oscarite jagamisel parima filmi Oscari? Koera pilt ei ole lisatud juhuslikult.

- 40 Legendi kohaselt olevat küsitava helilooja juurde ilmunud salapärane pikk ja kõhn mees ning ulatanud talle kirja, milles keegi tundmatu tellis heliloojalt reekviemi. Oma lähenevat surma ähmaselt aimav helilooja sai käsiraha ja asuski tööle, kujutades ette, et saadik teisest ilmast käskis tal luua tema enda surmamissa. Helilooja surigi enne reekviemi valmimist, töö viis lõpule tema õpilane Franz Xaver Süssmayr. Kuulete üht osa teosest, mille autori suhtes pole muusikateadlastel tänaseni üksmeelt – on see Süssmayri või küsitava helilooja enda kirjutatud. **Nimetage see helilooja, Süssmayri õpetaja.**

- 41 Sel sõnal (või lühendil) on palju tähendusi:
- üks peamisi mõisteid seeneteaduses,
 - Kreeka koidujumalanna,
 - Volkswageni kupeekabriolett
 - Canoni peegelkaamerate sari
 - NASA kaugseire programm, mis hõlmab hulka satelliite,
 - ning lõpuks tähendab see kõmri keeles "ööbikut" ja on Walesis saanud populaarseks eesnimeks.
- Mis sõna?

- 42 Mustanahaliste dünastiast on Ameerika kultuuriruumis enim ilma teinud Jacksonid – 5 venda ja 2 õde. Hulga poolest lööb Jacksonid üle aga see perekond, kus 10 õde-venda on kõik tegevad Hollywoodis. Kuivõrd vanemad neist on ületanud juba 50. eluaasta piiri, on ka osade lapsed valinud vanemate tee. Tuntumad neist õdedest-vendadest on näiteks Keenan Ivory ..., kes on lavastanud „The Scary Movie” kaks esimest filmi; Damon ..., keda teatakse komöödiast nagu „Major Payne” ning Marlon ... Milline on nende kõigi ühine perekonnanimi?

Kes on see mees? Oma pika elu jooksul (1919-2008) pidas ta peamiselt mesinikuametit, tuntuks sai ta aga tänu saavutusele 29. mail 1953, millest Inglismaa sai teada täpselt kuninganna Elizabeth II kroonimise päeval, 2. juunil. Samal suvel sai mees *sir*'i tiitli.

- 44 Millist nime kannab salat, mis koosneb õuntest, sellerist, kreeka pähklitest ning majoneesist? Salat sai omale nime New Yorgi hotelli järgi, kus seda XIX sajandi lõpul esmakordselt valmistati. See nimi seostub muuhulgas ka lastesõbraliku kooliharidusega.

- 45 Mis aasta?
- Inglismaa ja Argentiina sõdisid Falklandi saarte pärast;
 - Poolas saadeti laiali ametiühinguliikumine "Solidarsus";
 - Helsingis avati metroo;
 - Tartus avati uus ülikooli raamatukogu;
 - Tallinnas pandi nurgakivi uuele Muuga sadamale;
 - Tallinna Niguliste kirikus puhkes salapärasel asjaoludel tulekahju;
 - ilmus M. Jacksoni „Thriller”, millest sai kõigi aegade enim müüdum album;
 - A.L.Webberi muusikal „Cats” esietendus New Yorgi *Winter Garden*’is;
 - meie hulgast lahkusid Ingrid Bergman ja Leonid Brežnev.

- 46 Isa (1922-2012) oli Eesti NSV tuntuim arhitekt, Mustamäe, Õismäe ja Lasnamäe ning Annelinna ja Männimäe planeeringute põhiautor. Tema juhtimisel on projekteeritud muuhulgas Viru hotell, Välisministeerium ja Maarjamäe obelisk. Poeg (sünd. 1960) on õppinud spordiarstiks, praegu Tallinna Ülikooli Terviseteaduste ja Spordi Instituudi direktor, kuid tuntud muudiski valdkondades, näiteks oma saatesarja *Portaal* kaudu Raadio 2-s.
Nimetage perekonnanimi.

- 47 Eestisse on see naisenimi jõudnud Soomest, olles tuletatud Kalevalas esineva uduhaldja nimest. Seda nime kannab näiteks muusik Kalju Terasmaa tütar, kes – nagu isagi – mängib löökpille. Norras on see nimi kasutusel mehenimena, tähendades „Thori oda“. Tuntud on DJ, kellele see on perekonnanimeks. Selle eesnimega on tuntud näiteks kitarrist Rypdal ja lumelaudur Håkonsen. Kui nimele lisada lõppu ühe tähe, saame mitmekesise ja laialt levinud koeratõugude perekonna. **Mis nimi?**

See ei ole mingi mõttetu kudum, vaid *quipu* – XIII-XV sajandi inkade kätetöö.
Mis on quipu ehk milleks seda kasutati?

- 49 Jõulude paiku ilmub ta Peruu rannikule. Vahel üle aasta, vahel mitu aastat järjestikku. Eesti keeles on ta 'jõululaps'. Kogu maailm tunneb teda aga just selle nime all. **Mis nimi?**

Kes laulab? Aastal 1995, tähistamaks tema 80. sünnipäeva, oli New Yorgis asuv Empire State Building üleni sinises helenduses.

Vastused

1	Mexico City	26	Instagram
2	Kim Jong Un, Põhja-Korea	27	Fukushima
3	Wilhelm II, Saksamaa	28	Reebok
4	Hanno Pevkur	29	Gibraltar
5	Kuveit	30	Arctic Monkeys
6	Rootsi, Bernadotte	31	Dublin
7	Tšehhoslovakkia	32	Mila Kunis
8	Itaalia	33	Martin Freeman, Bilbo Baggins
9	Hetiidi impeerium	34	Bauhaus
10	Bastille	35	op-kunst ja popkunst
11	eskimod	36	Mark Twain, Prints ja kerjus
12	kašelott ehk võidisvaal	37	Kersti Heinloo
13	Erast Parmasto	38	Eerik Tohvri
14	kana	39	Artist
15	Tšaad	40	Wolfgang Amadeus Mozart
16	kaalikas	41	eos
17	Nepaal	42	Wayans
18	Michigan State University	43	Edmund Hillary
19	kukkurkurat	44	Waldorfi salat
20	Kes ei tööta, see ei söö / Kuldne Trio	45	1982
21	Seagate	46	Mart ja Kristjan Port
22	poks	47	Terje
23	süsinikkiud	48	sõlmkiri (arvepidamiseks)
24	Marek Niit	49	El Niño
25	Kevin Magnussen, Taani	50	Frank Sinatra

Küsimused: Tiit Naarits, Mati Räli, Ants Siim, Jaanus Moppel, Indrek Salis, Jevgeni Nurmla, Aare Olander

Muusika ja video:

- 10 <https://www.youtube.com/watch?v=F90Cw4l-8NY>
- 20 <https://www.youtube.com/watch?v=AsZzPp1LZ3w>
- 30 <https://www.youtube.com/watch?v=a-5tTz8fYI>
- 40 https://www.youtube.com/watch?v=k1-TrAvp_xs
- 50 <https://www.youtube.com/watch?v=hISbSKNk9f0>

